

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:953

av **Kerstin Lundgren (C)**

En ny lagstiftning för gode män

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förutsättningslöst se över lagstiftningen för gode män och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Uppdraget att vara god man är frivilligt och kommer formellt från den enskilde. Överförmyndarna har i uppdrag att kontrollera att de gode männen och förvaltarna följer gällande lagstiftning till de enskildas bästa.

Det regelverk som gäller denna tillsyn är närmare hundra år gammalt. Bestämmelserna finns i föräldrabalken och härrör från 1924 års lagstiftning som då avsåg förvaltningen av barns tillgångar. I dag har vi alltså regler för förvaltning av vuxnas tillgångar i föräldrabalken. Det kan knappast ses som ett värdigt synsätt på hur vuxna ska bemötas. Att systemet härrör från 20-talet kan förklara det synsätt som ligger bakom just benämningen att det är en ”god man” som ska vara stödet för den enskilde. Det faktum att systemet alltså heter detsamma kan ses som ett tecken på att lagstiftningen behöver uppdateras.

Uppdragen för de gode männen och förvaltarna har blivit allt svårare. När nuvarande bestämmelser infördes fanns de flesta personer som behövde god man på institutioner och fick därmed hjälp av personal på plats. De gode männen skulle vara en kontakt från det utanförhögskole samhället. När den här typen av institutioner lades ner i mitten av nittio-talet fick de gode männen ta hand om uppgifter såsom kontakter med läkare, socialtjänst, banker med mera.

En god man som företräder och är ett stöd för ensamkommande barn beslutar exempelvis om boende, är med vid utredning på Migrationsverket och inom sjukvården och ser till att den unge får en fungerande skolgång. Uppdragen kan vara ganska krävande och förväntas samtidigt kunna utföras på fritiden. Ersättningen är också tämligen låg.

Ansökningarna om god man blir allt fler och många kommuner har svårt att rekrytera personer som vill åta sig uppdraget. Särskilt har behovet av god man för

ensamkommande barn ökat. Ytterst riskerar rättssäkerheten att sättas ur spel om brist på gode män leder till längre väntetider för ungdomarna. Vi har också här fått återkommande rapporter om problem från många håll i landet. JO har i ett flertal fall genom åren pekat på brister i denna verksamhet och kritiserat överförmyndarsystemet för bristande tillsyn. Det senaste året har det också framkommit hur systemet kommit att användas för brottslig verksamhet samt att vissa gode män tar på sig alldeles för många uppdrag. Detta har medfört att uppdrag nu getts om en skärpt tillsyn av systemet. Länsstyrelserna ska granska och föreslå åtgärder.

Men utifrån den ålderstigna lagstiftningen, de återkommande JO-anmärkningarna, det förändrade och kraftigt växande behovet i kombination med de svårigheter som föreligger i systemet med både rekrytering och tillsyn är det hög tid att ta ett samlat grepp. Det krävs en förutsättningslös översyn av systemet. Regeringen gav länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län i uppdrag att gemensamt vidta åtgärder för att förbättra tillsynen över och stödet till landets överförmyndare och överförmyndarnämnder. De hade att redovisa sitt uppdrag senast den 1 september i år. Under tiden begärde SKL i april i år en genomgripande utredning av hela lagstiftningen och ansåg att tiden var mogen att nu förnya den. Det finns också stöd för en bredare översyn från Föreningen Sveriges Överförmyndare och andra organisationer och av Riksrevisionen.

Mot bakgrund av den samlade kritik som finns mot dagens lagstiftning måste en förutsättningslös utredning snarast tillsättas. Detta bör ges regeringen till känna.

Kerstin Lundgren (C)